

No. 167.

PENSIOENEN. — *Landsdienaren die den dienst met pensioen verlaten.*

Maatregelen ter verzekering van eene doelmatige uitvoering der bepalingen. tot handhaving van het eigendomsrecht van den Staat op de Gouvernementsarchieven (Staatsblad 1854 no. 18 en 19).

BESLUIT.

Tjipanas. den 15en November 1854.

No. 5.

Gelet:

1°. op artikel 4 van het Koninklijk besluit van 13 Januari 1854 no. 64 (Indisch Staatsblad no. 18), luidende:

„een ieder is bij het verlaten van 's Lands dienst in de koloniën en bezittingen van het rijk in andere werelddelen, om welke reden of op welke wijze ook, gehouden, zoodra mogelijk en zonder daartoe bijzonder te zijn uitgenoodigd, alle Gouvernementsstukken zoowel oorspronkelijke als afschriften, uittreksels of minuten, welke hij onder zich heeft, onder overlegging van eenen behoorlijken inventaris, ter beschikking te stellen van het Gouvernement, hetwelk die stukken van hem doet overnemen, of, des geraden oordeelende, ten verzoeke van den betrokkene, geheel of gedeeltelijk kan afzien van die terugname;”

2°. op artikel 1 van het besluit van 3 April 1854 no. 2 (Staatsblad no. 19) waarbij is bepaald, dat geen pensioen ten laste der koloniale geldmiddelen zal worden verleend, tenzij, boven en behalve de reglementair aangewezen stukken, tevens worde overgelegd eene verklaring van den Algemeene Secretaris of van den Chef van den Generalen Staf van het Leger, naar gelang de betrokkene persoon in burgerlijken of militairen dienst is, dat, voldaan aan het voorschrift van artikel 4 van het Koninklijk besluit van 13 Januari 1854 no. 64 (Indisch Staatsblad no. 18);

3°. op het besluit van 19 Juni 1854 no. 1;

Gelezen, enz.

De Raad van Ned.-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Aan te teekenen, dat, ter opvolging van de bepalingen in het Staatsblad van 1854 onder no. 18 en 19 voorkomende, ten aanzien der landsdienaren in Nederlandsch-Indië die den dienst met pensioen verlaten, voortaan het volgende zal worden in acht genomen.

a. Ontslag uit 's Lands dienst en pensioen worden *niet te gelijk* verleend, maar slechts ontslag uit 's Lands dienst, met behoud (zoo daartoe termen zijn) van recht op pensioen.

b. Geen pensioen wordt verleend tenzij door de betrokkene is overgelegd of een behoorlijke inventaris van alle stukken, welke hij onder zich heeft, vallende in de termen van artikel 4 van het Koninklijk besluit van 13 Januari 1854 no. 64 (Indisch Staatsblad no. 18), en welke hij verklaart ter beschikking te stellen van het Gouvernement;

of eene opgave dat hij geene stukken onder zich heeft, vallende in de termen van dat artikel.

Stukken, bedoeld bij het slot van artikel 2 van genoemd Koninklijk besluit behoeven niet opgegeven te worden.

- c. De bij § *b* bedoelde inventaris of opgave mogen niet gedagteekend zijn vóór het tijdstip, waarop, ten gevolge van het bekomen ontslag, 's Lands dienst werkelijk is verlaten en de uitgeoefende functiën zijn nedergelegd.
- d. De Algemeene Secretaris of Chef van den Generalen Staf (thans Kommandant van het Leger), hecht zijne verklaring, bedoeld bij Staatsblad 1854 no. 19, aan den inventaris of de opgave bedoeld bij § *b*.

Ingeval van twijfel omtrent de geloofwaardigheid van dien inventaris of die opgave, onderwerpt de Algemeene Secretaris of Chef van den Generalen Staf, zijne bezwaren aan de beoordeeling van den Gouverneur-Generaal en houdt hij inmiddels zijne verklaring terug.

- e. De verklaring in de voorgaande § bedoeld, wordt door den Algemeenen Secretaris of den Chef van den Generalen Staf zelven afgegeven of door dengene die hem vervangt.
- f. Bij het besluit waarbij pensioen wordt verleend, wordt de overname gelast van die stukken welke geacht worden niet in het bezit van den gepensionneerde te moeten blijven.

Ten tweede. Enz.

Afschrift, enz.

Zie artikel 7 La *b*. van het pensioensreglement (Stb. 1881 No. 142).

No. 168. WEDERPLAATSING *van ambtenaren die den dienst met pensioen hebben verlaten.*

BESLUIT.

No. 6.

Buitenzorg, den 3^{den} Februari 1838.

Gelezen, enz.

Gezien de consideratiën en het advies van de Generale Directie van Financiën, dd. 24 Januari ll. no. 59;

Is goedgevonden en verstaan:

Aan den requestrant te kennen te geven, dat in zijn (boven omschreven) verzoek niet kan worden getreden, nithoofde van den aangenomen regel, dat ambtenaren, die den dienst eenmaal met pensioen verlaten hebben, niet weder in denzelfden worden opgenomen, zoo het belang van den Lande zulks niet vordert.

Extract, enz.

Zie ook Bb. no. 2431.

No. 169. CORRESPONDENTIE. — *Titulatuur in officieele stukken te bezigen.*

CIRCULAIRE van den Algemeenen Secretaris aan de residenten en chefs van departementen.

No. 49.

Batavia, den 29sten Januari 1827.

Zijne Excellentie, de heer Commissaris-Generaal, opgemerkt hebbende, dat sommige ambtenaren of colleges, zoowel als particuliere personen, in de titulatuur welke zij zoo ten zijnen opzichte, als ten aanzien van de Regeering en het hoofd derzelve bezigen, het als plichtmatig schijnen te beschouwen om, in hunne adressen of rapporten, van al de titels of kwaliteiten welke door voorschreven hooge autoriteiten worden gevoerd, melding te maken dan wel alsnog blijven hechten aan voormalige en door Zijner Majesteits Gouvernement afgeschafte benamingen, heeft mij gelast UWEG. haar verlangen te kennen

te geven, dat op alle officieele stukken aan hooggemelde autoriteiten gericht, of waarin van dezelve melding wordt gemaakt, geene andere titels of benamingen wordt gemaakt dan de volgende, als: aan Zijne Excellentie zelve, dien van „Commissaris-Generaal over N.-I.”, aan het hoofd der Regeering, dien van „Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië”, dan wel, zooals thans, dien van „Luitenant Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, en sprekende van de Regeering, dien van „Indische Regeering”.

Ik heb de eer bij deze aan hooggemelden last te voldoen.

De fung. Algemeene Secretaris,
(w. g.) J. C. REIJNST.

No. 170.

REQUESTEN *van inlandsche hoofden moeten worden ingediend door tusschenkomst der onmiddellijk boven hen geplaatste hoofden en van den resident.*

BESLUIT.

No. 13

Buitenzorg, den 3den December 1851.

Gelezen:

a. het request van N. N., wedono van het district A., van 15 October 1851, houdende verzoek om uit hoofde van zijne veeljarige en goede diensten, met eene hoogere betrekking te worden begunstigd;

b. de missives:

1o. van den resident van P., enz.

2o. van den Directeur der Cultures van 14 November 1851 no. 4283/12; wordende door den Directeur en door den Resident erkend, dat de requestrant aanspraak heeft, om bij gelegenheid, voor eene betere betrekking in aanmerking te komen, doch tevens de aandacht gevestigd op het ongepaste en den geregelden gang der werkzaamheden belemmerende, wanneer inlandsche hoofden, met voorbijgang van hunnen regent en resident, zich rechtstreeks wenden tot het Gouvernement.

De Raad van Ned.-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Enz.

Ten tweede. Door middel van de betrokken gewestelijke autoriteiten op Java de inlandsche hoofden te doen aanzeggen, dat hunne, aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal gerichte verzoekschriften, zullen worden gehouden buiten beschikking, wanneer die niet zijn ingediend door tusschenkomst der onmiddellijk boven hen geplaatste hoofden en van den resident.

Afschrift, enz.

No. 171.

CHRISTELIJKE EEREDIENST. — *Subsidien van Gouvernementswege ten behoeve van den openbaren Christelijken eeredienst.*

BESLUIT.

No. 3.

Buitenzorg, den 30sten Juni 1854.

Gelet op de besluiten:

1o. van 16 April 1852 no. 25, waaruit blijkt, dat door den Koning machtiging was verleend, om als algemeen beginsel aan te nemen, dat daar, waar van

Gouvernementswege blijvend Christelijke geestelijken bescheiden zijn en bezoldigd worden, bij ongenoegzaamheid van de middelen der gemeente, om, bij een ordelijk beheer der geldmiddelen, in de kosten van den openbaren Christelijken eeredienst op eene betamelijke wijze te voorzien, van Gouvernementswege daartoe, zooveel de omstandigheden zulks gedoogen, zal worden bijgedragen;

2o. van 20 Maart 1853 no. 4, bevattende eene missive van den Minister van Koloniën, waarbij is opgemerkt,

- a. dat uit de voorwaarde in het voormelde beginsel uitgedrukt, van *ongenoegzaamheid der middelen van de gemeente*, zou volgen, dat de bijdrage niet voor altoos, maar steeds voor eenen bepaalden tijd moet worden verleend, en het telkens voortgaan met de bijdrage moet afhangen van het telkens blijken der bedoelde ongenoegzaamheid;
- b. dat het zelfs wenschelijk zou zijn een maximum van duur voor deze bijdragen te bepalen, hetwelk in geen geval zou moeten worden overschreden;
- c. dat vroegere toekenningen dan in verband hiermede zouden moeten worden herzien, ten einde ze niet langer te laten voortwerken dan noodig is.

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 22 Februari 1854 no. 7/129 (gedeponeerd bij het besluit van heden no. 1), onder anderen inhoudende, dat de Koning heeft goedgekeurd, dat overeenkomstig het voorstel van 21 Maart 1853, het beginsel onder 1o, hierboven bedoeld, in dien zin worde toegepast, dat de krachtens hetzelfde verleend wordende tegemoetkomingen aan Christelijke gemeenten in N.-I., telkens slechts zullen worden toegestaan voor den tijd van vijf jaren.

Overwegende, dat daar deze beslissing door den Minister gezegd wordt genomen te zijn, *overeenkomstig* het voorstel van 21 Maart 1853, het slot der bovenstaande aanhaling behoort te worden toegepast *overeenkomstig* dat voorstel, en dus derwijze dat de tijd van *vijf* jaren zal zijn een *maximum*.

Overwegende voorts, enz.

Is goedgevonden en verstaan :

Eerstelijk. Aan te teekenen, dat voortaan het beginsel, bedoeld bij het besluit van 16 April 1852 no. 25, zal worden toegepast in den zin hierboven omschreven.

Ten tweede. Den Directeur-Generaal van Financiën aan te schrijven, om bij de begrooting te rekenen op eene som voor de bijdragen, voortvloeiende uit dit beginsel, welke som naar de behoefte telken jare moet worden geraamd.

Ten derde. Enz.

Afschrift, enz.

Zie ook Bb. no. 748 en 1293.

No. 172. TELEGRAFIE. — *Bepaling der richting van de telegraaf over Java.*

B. 25 Mei 1857 no. 59. Vervallen door tijdsverloop.

No. 173. ONTEIGENING. — *Schadeloosstelling aan de bevolking voor onteigening van bebouwde sawa- of tegalgronden.*

Bij gelegenheid dat werd voorgesteld om zeker gebouw daar te stellen, bleek het niet duidelijk, of de grond waarop zou worden gebouwd, door de bevolking werd geoccupeerd.

Een onderzoek deed zien, dat de grond waarop men wenschte te bouwen,

sawagrond was, voor welks onteigening werd voorgesteld aan de bevolking tot vergoeding uit te keeren, een bedrag, berekend naar den maatstaf voor afstand van Gouvernementsperceelen aan particulieren (Besluit 6 Maart 1837 no. 1).

De Regeering heeft daarop aan het betrokken hoofd van gewestelijk bestuur te kennen gegeven, dat het niet gebruikelijk is (hadat) bij het verleenen van schadeloosstellingen aan de bevolking voor het verlies van bebouwde sawa- of tegalgronden, die haar worden ontnomen, om voor een bepaald doel door het Gouvernement te worden gebezigd, den maatstaf van berekening te volgen, die voor den afstand van Gouvernementsgronden aan particulieren is bepaald; — dat in naleving van de bestaande gebruiken, als maatstaf behoort te worden genomen, het zuiver bedrag der voordeelen, die de bevolking van de haar ontnomen wordende gronden gemiddeld in één jaar trekt, waarvan het *tienvoud* als vergoeding behoort te worden uitgekeerd, enz. (Besluit van 11 Januari 1857 no. 82).

No. 174. SCHUTTERIJEN. — *Bepaling dat een geschikt officier van het garnizoen kan worden aangewezen, om de kommandanten der schutterij behulpzaam te zijn in de oefening der officieren, onderofficieren en korporaals.*

BESLUIT.

No. 8. Buitenzorg, den 2^{den} September 1856.

Gelezen de missives:

a. enz.

De Raad van Ned.-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan;

Eerstelijk. Enz.

Ten vijfde. Te bepalen, dat zoo de noodzakelijkheid zulks vordert, op voorstel van den kommandant der schutterij en op een door tusschenkomst van het betrokken hoofd van gewestelijk bestuur aan den militair kommandant te doen verzoek, een geschikt officier van het garnizoen kan aangewezen worden, om den kommandant der schutterij in de oefening der officieren, onderofficieren en korporaals behulpzaam te zijn.

Ten zesde. Enz.

Afschrift, enz

No. 175. CONDUITESTATEN *der Europeesche en inlandsche ambtenaren.*

Ten vervolge der circulaire van den Algemeenen Secretaris van 16 September 1835 no. 1945 (Bijblad no. 72) kan nog worden vermeld de

KABINETSCIRCULAIRE van den Gouverneur-Generaal van N.-I. aan de chefs der onderscheidene civiele departementen, colleges, administratiën en plaatselijke autoriteiten op en buiten Java.

No. 123.

Buitenzorg, den 13^{den} September 1838.

De in voldoening aan mijne kabinetscirculaire van 15 November jl., no. 202, door de geconcerneerde autoriteiten, onder ultimo Januari jl., ingezonden con-
duitelijsten van de Europeesche en inlandsche ambtenaren, hebben mij doen
zien, dat mijne bedoeling met betrekking tot de invulling en inrichting dier
lijsten, in eenige opzichten, niet door allen even goed is begrepen geworden,

en dat dezelve, door het verschillend formaat van papier daarvoor gebezigd, niet aan het oogmerk beantwoorden, om in een bundel samengebonden, bij elke voorkomende gelegenheid, met gemak te kunnen worden geraadpleegd.

Het is de bedoeling, dat op die lijsten worden gebracht alle Europeesche ambtenaren, waaronder moeten worden verstaan diegenen, welke van eene akte van aanstelling van den Gouverneur-Generaal zijn voorzien, doch geenszins de mindere bureau-geëmplooeerden, en voor zooveel de inlandsche ambtenaren betreft, *alleen* de voornaamste derzelve ¹⁾, alsmede dat niet voor elk ambtenaar eene lijst afzonderlijk worde ingezonden, maar eene gezamenlijk voor al de Europeesche en eene dergelijke voor de voornaamste inlandsche ambtenaren, des noodts door het gebruik maken van de noodige binnen- of inlegvellen *ter geheele lengte van het buitenvel*. — Van het bij den kabinetsbrief d. d. 14 November jl. gezonden model, is nog een genoegzame voorraad bij 's Lands drukkerij aanwezig; mocht daaraan dus behoefte bestaan, dan kan daarvan de noodige ontbieding geschieden. Het formaat van dat model zal echter niet gevolgd, maar de conduitelijsten op gewoon Hollandsch schrijfpapier vervaardigd worden.

Ik noodig de chefs der onderscheidene civiele departementen, colleges, administratie en plaatselijke autoriteiten bij deze uit, om voortaan de bedoelde lijsten in den voorschreven geest in te richten, met aanbeveling voorts, voor zooveel noodig, om bij de invulling derzelve ²⁾ met de meeste nauwgezetheid en striktste rechtvaardigheid te werk te gaan, zoodanig dat de daarin voorkomende aantekeningen mij tot leiddraad kunnen strekken, om de verdiensten der gesignaleerde ambtenaren, naar waarheid te beoordeelen.

Met betrekking tot de controleurs bij de landelijke inkomsten en de cultures, en de commiezen op de residentiekantoren, verlang ik voorts, dat, voor zooveel zij daartoe door hunne dienstjaren in aanmerking kunnen komen, in de laatste kolom van den staat worde bekend gesteld, of, en in hoever, zij geacht worden geschiktheid te bezitten voor den post van secretaris eener residentie en voor hoogere ambtsbetrekkingen bij het binnenlandsch bestuur.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) DE EERENS.

Bij de circulaire van den Algemeenen Secretaris van 13 Februari 1852 no. 524, is, voor zooveel noodig herinnerd, dat de conduitelijsten *in duplo* moeten worden ingezonden.

Zie ook Bb. no. 162 (noot op bladz. 76) en no. 410.

In herinnering gebracht bij Bb. no. 4255.

No. 176. LEPROZENGESTICHT *te Temoempah (Menado). Bepalingen van orde.*

Bij het besluit van 17 October 1855 no. 16 zijn goedgekeurd de door den resident van Menado, bij zijn besluit van 6 April 1855, vastgestelde bepalingen

¹⁾ Zie de circulaire no. 1945 (Bb. no. 72).

²⁾ Eigenhandig door de chefs, (circulaire la. W van 1852) hetgeen in zich sluit dat ook *extracten* uit zoodanige staten *eigenhandig* door hen behooren te worden geschreven. (Besluit 5 Juni 1857 no. 52).

betreffende dat gesticht. Vervallen ten gevolge van de opheffing van het sticht in Juni 1879. Zie Kol. Verslag 1880 bladz. 104 noot.

No. 177.

BENOEMING. — *Verbod tegen het in den civielen dienst werkzaam stellen van personen, niet vallende in de termen om als vaste ingezetenen in N.-I. te kunnen worden toegelaten.*

RESOLUTIE.

No. 1.

Buitenzorg, den 8en April 1857.

Gelet op art. 1 der resolutie van 6 Januari 1833 no. 14, houdende, dat fuselier voor memorie, waarnemend assistent-administrateur te Koba. S. weder bij zijn korps zal moeten intreden, met aanschrijving op het Militair Departement, om hem naar elders, buiten Banka te verplaatsen.

Gezien het request van N. N., enz.

Gezien het rapport der Generale Directie van Financiën van 18 Januari no. 27, daarbij, enz.

En in aanmerking genomen, dat de overgang in civiele betrekkingen van personen, niet als ambtenaren herwaarts gezonden, noodzakelijk behoort worden gebracht in verband met de publicatie van 10 Januari jl. omtrent vestiging en het verblijf in Nederlandsch-Indië.

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Te verklaren, dat het voortaan aan geene chefs van colleges departementen, noch andere autoriteiten in N.-I. vergund zal zijn, om zoo daartoe speciale autorisatie van het Gouvernement te hebben verzocht en te krijgen, personen ten behoeve van den civielen dienst werkzaam te stellen, niet vallende in de termen om als *vaste* ingezetenen in Nederlandsch-Indië kunnen worden toegelaten.

Ten tweede. Enz.

Ter verzekering der behoorlijke naleving van bovenstaand besluit, is bij het 11e lid der resolutie van 3 Juni 1835 no. 12, bepaald, dat door de Algemeene Rekenkamer geene uitgaven in rekening zullen worden geleden voor traktementen aan personen, door chefs van colleges en departementen of andere autoriteiten in N.-I., na de ontvangst dezer resolutie, zonder speciale machtiging van het Gouvernement, in civielen dienst werkzaam gesteld, tenzij bij eerste betaling zal zijn overgelegd een voldoende en door de plaatselijke autoriteit gevisceerd bewijs, dat de in dienst genomen persoon in de termen van om als *vast* ingezetene in N.-I. te kunnen worden toegelaten.

Ten aanzien van bovenstaande bepaling is later nog opgemerkt, dat uit de bewoordingen duidelijk blijkt, dat de Regeering zelve geheel vrij wordt gelaten om ambtenaren te kiezen onder *niet* Nederlanders of personen die niet in de termen vallen van akten van vast verblijf te kunnen erlangen: het 11e lid der resolutie van 1835 bevat een voorschrift verbindend voor chefs van colleges en departementen of andere autoriteiten in Nederlandsch-Indië. (Besluit van April 1857 no. 16).

No. 178.

MUNTSTELSEL. — *Opdracht aan de hoofden van gewestelijke bestuur op Java en Madoera, om de gemeente bekend te maken met de waarde der zilveren standpenningen en pasmunt.*

B. 10 Juni 1857 no. 20. Vervallen door tijdsverloop.

No. 170. BINNENLANDSCHE HANDEL. — *Aanbereling ter zake aan de hoofden van gewestelijk bestuur.*

BESLUIT.

No. 6.

Buitenzorg, den 14en April 1855.

Gelezen :

1°. de antwoorden der hoofden van gewestelijk bestuur op Java, op de missive van den Algemeenen Secretaris van 26 Augustus 1851 no. 2341, waarbij hun hoofdzakelijk is medegedeeld :

dat de aandacht der Regeering gevestigd is op de wenschelijkheid om middelen te beramen en aan te wenden tot opbeuring van den binnenlandschen handel, enz.

weshalve genoemde autoriteiten zijn uitgenoodigd ter zake hun gevoelen mede te deelen, terwijl zij tevens herinnerd zijn aan de verplichtingen te dezen aanzien voortvloeiende uit de bestaande verordeningen, met verzoek in het bijzonder den toestand van den binnenlandschen handel gade te slaan, hem door de aangewezen of andere gepaste middelen in de hand te werken en voorts met klem tegen de misbruiken te waken, die de uitbreiding en den bloei van dit middel van volksbestaan belemmeren ;

2°. enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord ;

Is goedgevonden en verstaan :

Eerstelijk. Aan te teekenen, dat het voormelde onderzoek heeft geleid tot de overtuiging, dat de maatregelen, welke vooreerst door het Bestuur genomen kunnen worden om den binnenlandschen handel op Java te verlevendigen, hoofdzakelijk van zelve moeten voortvloeien uit eene behoorlijke opvolging van reeds uitgevaardigde voorschriften ; doch desniettemin de aandacht der hoofden van gewestelijk bestuur bijzonderlijk te vestigen op de volgende punten, met dit onderwerp in verband staande :

- a. het uitbreiden van den rijstbouw, door de bestaande afdammingen en waterleidingen steeds in goeden staat te onderhouden, door het aanleggen van nieuwe waterwerken ter besproeiing dáár waar dit met hoop op goed gevolg geschieden kan, door zorg te dragen dat de rijstvelden, welke gemeenschappelijk worden bezeten, steeds in tijds en naar behooren worden verdeeld, bewerkt en beplant, en voorts door de keuze van goed en goedsoortig zaad ;
- b. het aanmoedigen en aansporen van de bevolking tot het beplanten der sawavelden na den padi oogst met zoogenaamde *tweede gewassen*, zooals kapas, tabak, djagong, katjang en andere ;
- c. het met zorg kiezen der gronden, bestemd voor cultures ten behoeve van de Europeesche markt, en het zorgvuldig waken, dat die gronden in tijds en naar eisch worden beplant en goed worden onderhouden ;
- d. het aanmoedigen en aansporen van de bevolking :
 - 1°. tot uitbreiding van den veestapel in het algemeen, en tot het aanfokken van geiten, schapen, pluimvee enz. ;
 - 2°. tot het planten en onderhouden van klapperboomen, bamboe, pisang en andere nuttige en voordeel aanbrengende boomen en planten, binnen de omheining der woonerven ;

3°. tot het in goeden en zindelijken staat houden der desa's, won-
buffelkralen, padischuren, enz.;

e. het beschermen van de bevolking tegen afpersingen, en het waken
een ieder vrijelijk en ongestoord kunne beschikken over de hem toe-
komende vruchten van zijnen arbeid;

f. het brengen eener goede regeling in de zoogenaamde heerendiensten
dier voege:

dat zij niet ongelijkmatig drukken;

dat de welgestelden zich daarvan niet ten laste of tot bezwaar van
minvermogenenden heimelijk vrijkooopen; en

dat bij de gewone heerendiensten, buiten de desa's, slechts die lands-
wers ingedeeld worden, die, volgens de aloude landsinstellingen daar-
aan kunnen worden geroepen, in voldoening aan den op den gebruiker
den gronden rustenden last van arbeid;

g. het in goeden staat houden van de bevaarbare rivieren en kanalen, en
mede der bestaande of later aan te leggen en daar te stellen wegen, bruggen,
bazarloodsen, enz.

h. het op eene gepaste wijze tegengaan van het gebruik van opium,
voor de vervulling van alle inlandsche ambten en bedieningen, steeds
voorkeur personen te kiezen die geen opium gebruiken;

i. het beschermen van personen en eigendommen, door het houden een
waakzame politie.

Ten tweede. Enz.

Afschrift, enz.

Zie ook Bb. no. 1693.

No. 180. VERSTREKKING VAN GOEDEREN. — *Verstrekkung tegen
taling, uit 's Lands voorraad, aan particulieren, van mede-
provisiën en Hollandsche goeniezakken.*

B. 27 Mei 1857 no. 26. Vervallen door art. 16 der Comptabiliteitswet
1864 no. 106).

No. 181. ARBEIDERS. — *Verpleging van arbeiders, die in dienst bij
ondernemingen van landbouw of industrie op Java, gekwetst
verminkt worden, en van hunne vrouwen en kinderen, indien
zij aan de gevolgen daarvan overlijden.*

Bij gelegenheid dat werd voorgedragen om bepalingen vast te stellen,
verzekering der verpleging van arbeiders, die in dienst bij ondernemingen
landbouw of industrie op Java, gekwetst of verminkt worden, en van hunne
vrouwen en kinderen, indien zij aan de gevolgen daarvan overlijden, is op-
merkt dat dit minder doelmatig voorkwam, vooral op grond dat de voorged-
gene bepalingen verder zouden gaan dan met de wet was overeen te brengen.
Niettemin heeft de Gouverneur-Generaal gelast, om aan de hoofden van
westelijk bestuur op Java te doen toekomen een afschrift van een omtrent
onderwerp uitgebracht rapport door den Procureur-Generaal bij het Hoog-
rechtshof van N.-I., en de aandacht te vestigen op de ter zake op de hoofden
van gewestelijk bestuur rustende verplichtingen; met aanbeveling de noodige
huishoudelijke maatregelen te nemen, opdat bij voorkomende gelegenheid

kunnen gehandeld worden op de door den Procureur-Generaal aangegevene wijze.

In substantie wordt bij dat rapport opgemerkt, dat bij algemeene begrippen van strafrecht is aangenomen, dat een ieder, die door zijne daden of verzuimen aanleiding geeft tot verlies van menschenleven of zelfs tot verminking of verwonding, deswege strafbaar en tevens geldelijk aansprakelijk is; dat deze aansprakelijkheid in de ruimste beteekenis moet worden genomen en zich uitstrekt tot alle nalatigheid in het voorkomen van gepleegde ongelukken of het omitteeren van maatregelen van voorzorg, welke de voorzichtigheid vorderde en niet zijn nagekomen.

Doorgaans zullen de voorkomende ongelukken aan zoodanige omstandigheden moeten worden geweten, dat is: gebrek aan toezicht, hetzij op het werk, of gebruik van slechte materialen, gebrek aan licht bij nacht, slecht onderhoud van wegen, of opvulling derzelve, enz.

Wanneer zoodanige omstandigheden zich voordoen en bij behoorlijk proces-verbaal worden geconstateerd, zullen deze ook het noodige gevolg hebben. De benadeelde Javaan kan dan later akte *pro deo* erlangen, ten einde, zoo noodig, civiele schadevergoeding te vorderen. (Circulaire van den Algemeenen Secretaris van 13 Maart 1854 no. 521).

Zie ook Bb. no. 630.

No. 182. DOMEIN VAN DEN STAAT. — *Wat wordt als zoodanig aangemerkt?*

B. 22 Januari 1853 no. 9. Vervallen door St. 1870 no. 118 art. 1.

No. 183. UITGAVEN. — *Voorstellen leidende tot uitgaven moeten worden ingezonden door tusschenkomst van den Directeur-Generaal (Directeur) van Financiën. — Wat wordt hier onder uitgaven verstaan?*

Bij de circulaire van den Algemeenen Secretaris van 23 Juni 1852 no. 1763, omtrent de betrachting der voorschriften op de correspondentie met het Gouvernement, is ten slotte te kennen gegeven, dat *speciaal alle voorstellen leidende tot uitgaven*, zullen moeten worden ingezonden door tusschenkomst van den Directeur-Generaal van Financiën.

Op last van Z. E. den Gouverneur-Generaal is bij de circulaire van den 1en Adjunct-Secretaris van het Gouvernement van 14 September 1852 no. 2557, aan de hoofden van departementen van algemeen en gewestelijk bestuur op en buiten Java medegedeeld, dat onder *uitgaven* hier alléén moeten verstaan worden dezulke, welke van bijzonderen of buitengewonen aard zijn en eene vermeerdering of verhooging der jaarlijks bij de begrooting uitgetrokken posten van uitgaaf ten gevolge hebben.

Thans worden de voorstellen gedaan, door tusschenkomst van den directeur van het departement wien de behandelde zaak aangaat. Zie Bb. no. 1949.

No. 184. CORRESPONDENTIE. — *Last aan de hoofden der departementen, om, wanneer voorzien kan worden dat van besluiten, verbalen of andere stukken, vele afschriften ten behoeve van 's Lands dienst zouden moeten worden vervaardigd, zoodanige stukken in den regel te laten drukken.*

CIRCULAIRE van den Algemeenen Secretaris.

Buitenzorg, den 1en Juli 1852.

No. 1850.

Er is voor de hoofden van gewestelijk bestuur ongerief en noodelooze vermeerdering van bureauwerk in gelegen, indien zij van stukken, welke gedrukt aan hen zijn of konden zijn toegezonden, afschriften voor hunne ondergeschikten moeten laten maken.

Ook geeft dit, ten nadeele van den dienst, een oponthoud in de bekendwording van hetgeen voorgeschreven en gelast is.

Ten einde aan deze bezwaren zooveel mogelijk te gemoet te komen, is mij opgedragen de hoofden der departementen uit te noodigen, gelijk ik de eer heb bij deze te doen:

- 1°. om, telkens wanneer voorzien kan worden, dat van besluiten, verbalen, circulaire- of andere brieven, modellen, staten, opgaven of andere stukken, afschriften in Nederlandsch-Indië, ten behoeve van 's Lands dienst, zouden moeten worden vervaardigd, zoodanige stukken in den regel te laten drukken;
- 2°. om aan de hoofden van gewestelijk bestuur telkens van de gedrukte stukken, voor zoover die ook aan ondergeschikte ambtenaren moeten worden medegedeeld, althans zoovele exemplaren te zenden, als op goede gronden berekend kunnen worden benoodigd te zijn, tot vermindering van het afschrijven derzelve op de bureaus.

De Algemeene Secretaris,
(w. g.) A. PRINS.

No. 185.

PLAATSELIJK GEZAG *in de bezittingen buiten Java en Madoera. — Ingeval aan tijdelijke opdracht van het gezag bij afwezendheid of ontstentenis van den resident of hoogste plaatselijke autoriteit, moet worden kennis gegeven aan het Hoog Militair-Gerechtschhof.*

CIRCULAIRE van den Algemeenen Secretaris van 5 Februari 1849 no. 406, aan de Gouverneurs en de betrokkene residenten in de bezittingen buiten Java en Madoera. Vervallen door St. 1867 no. 46, waarbij ingetrokken is de bevoegdheid der hoogste administratieve ambtenaren in die bezittingen tot approbatie en confirmatie van vonnissen van krijgsraden.

No. 186.

SCHEPELINGEN. — *Aanschrijving aan de hoofden van gewestelijk bestuur om aan de gezagvoerders van Engelsche schepen bijstand te verleen voor de aanhouding en terugvoering van uit hunne schepen gedeserteerde zeevarenden.*

BESLUIT.

No. 1.

Buitenzorg, den 17en Juli 1854.

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën, van 14 April 1854, litt. A. no. 17/271, en te kennen gevende:

dat de Gouverneur-Generaal uit de Staatscourant van 26 en 27 Maart 1854, no. 75, reeds zal hebben kennis bekomen van eene mededeeling van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken, over de tusschen Nederland en Engeland overeengekomen handelwijze, ten aanzien van zeelieden geene slaven zijnde welke in het wederzijdsch grondgebied ontluchten van schepen, behoorende aan de onderdanen van de Nederlandsche of Engelsche Kroon;

dat de Minister, onder verwijzing voor zooveel noodig tot die mededeeling, waarvan de opname in de Javasche Courant, zoo die niet reeds heeft plaats gehad, den Gouverneur-Generaal wordt aanbevolen, de aandacht vestigen moet op de *Order in Council* van 9 Maart 1854, bekendgemaakt in de *London Gazette* van 10 Maart 1854, welke tot deze zaak betrekking heeft en waarvan een afschrift wordt bijgevoegd;

dat het den Gouverneur-Generaal daaruit zal blijken, dat de bepaling, welke van de Engelsche Regeering is uitgegaan, en volgens welke zeelieden van Nederlandsche schepen deserteerende, op Engelsch gebied kunnen worden aangehouden en teruggevoerd, genomen is na de voorafgaande verklaring van de Nederlandsche Regeering, dat de noodige faciliteiten in de Nederlandsche bezittingen worden verleend voor gelijke aanhouding en terugvoering van zeelieden, deserteerende van Engelsche schepen;

dat de verklaring, die deswege aan de Engelsche Regeering gegeven is, zich heeft gesteund op het bepaalde bij art. 402 van het Wetboek van Koophandel voor Nederlandsch-Indië, in verband tot art. 3 van de Algemeene Bepalingen van Wetgeving;

dat voor zooveel nu de hulp, welke aan de Engelsche schepen tegen desertie der bemanning is toegezegd, niet reeds uit de toepassing van de laatst aangehaalde bepalingen voortvloeit, door den Gouverneur-Generaal het noodige zal moeten verordend worden, opdat, in den zin der gedane toezegging, overal in Nederlandsch-Indië, waar het Nederlandsch gezag wordt uitgeoefend, aan de gezagvoerders van Engelsche schepen, bijstand worde verleend voor de aanhouding en de terugvoering van uit hunne schepen gedeserteerde zeevarenden:

dat, enz.

Luidende de door den Minister aangehaalde *Order in Council* van 9 Maart 1854, als volgt:

„At the Court at Buckingham Palace, the 9th day of March 1854.”

„Present

„the Queen's most Excellent Majesty in Council.

„Whereas by the „Foreign Deserters' Act 1852,” it is provided, that whenever it is made to appear to Her Majesty that due facilities are or will be given for recovering and apprehending seamen who desert from British merchant-ships in the territories of any Foreign Power, Her Majesty may, by order in Council, stating that such facilities are or will be given, declare that seamen, not being slaves, who desert from merchant-ships belonging to a subject of such Power, when within Her Majesty's dominions or the territories of the East-India Company, shall be liable to be apprehended and carried on board their respective ships, and may limit the operation of such order, and may render the operation there of subject to such conditions and qualifications, if any, as may be deemed expedient.

„And where as it hath been made to appear to Her Majesty, that due facilities will be given for recovering and apprehending seamen who desert from British merchant-ships in the territories belonging to His Majesty the King of the Netherlands.

„Now, therefore, Her Majesty by virtue of the powers vested in Her by the „said Foreign Deserters' Act 1852,” and by and with the advice of Her Privy Council, is pleased to order and declare, and it is hereby ordered and declared

„red, that from and after the publication hereof in the Londen Gazette, seamen,
 „not being slaves, who desert from merchant-ships belonging to subjects of the
 „King of Netherlands within Her Majesty's dominions or the territories of the
 „East India Company, shall be liable to be apprehended and carried on board
 „their respective ships.

„And the Right Honorable the Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury, and the Commissioners for the Affairs of India, are to give the necessary directions herein accordingly.

„C. C. Grenville”.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Van het vorenstaande aanteekening te houden.

Ten tweede. Te bepalen, dat de geheele inhoud van de mededeeling van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken, over tusschen Nederland en Engeland overeengekomen handelwijs, ten aanzien van zeelieden, geene slaven zijnde welke in het wederzijdsch grondgebied ontvluchten van schepen, behoorende aan de Nederlandsche of Engelsche Kroon, voorkomende in de Nederlandsche Staatscourant van 26 en 27 Maart 1854 no. 75, zal worden opgenomen in het officieel gedeelte der Javasche Courant.

Ten derde. De hoofden van gewestelijk bestuur, onder mededeeling voor zoo veel noodig van het bovenstaande en onder verwijzing tot de Javasche Courant, aan te schrijven, om in den zin van de bedoelde toezegging, overal in Nederlandsch-Indië, waar het Nederlandsch gezag wordt uitgeoefend, aan de gezagvoerders van Engelsche schepen bijstand te verleenen, voor de aanhouding en terugvoering van uit hunne schepen gedeserteerde zeevarenden.

Afschrift, enz.

N. 187. VEETEELT op Java. — Voorschriften omtrent te nemen maatregelen tot verbetering van den veestapel.

BESLUIT.

No. 7.

Buitenzorg, den 17^{den} September 1853.

Gelezen de missives, enz.

alle handelende over de maatregelen, aan te wenden om het getal goede trek-en lastdieren op Java te vermeerderen;

De Raad van Ned.-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Enz.

Ten tweede. De hoofden van gewestelijk bestuur aan te bevelen:

- a. om ten strengste te handhaven de bij de Staatsbladen van 1828 no. 6 en 1836 no. 43 daargestelde bepalingen tegen het slachten van wijfjesbuffels en koeien, welke nog voor de voortteling geschikt zijn, alsmede van wijfjeskalveren en van witte buffels, hetzij mannetjes of wijfjes, welke nog tot den arbeid gebruikt kunnen worden;
- b. om zooveel mogelijk door aanbeveling tegen te gaan, dat voor transporten worde gebruik gemaakt:
 - van paarden beneden de vier jaren;
 - van merries in blijkbaar bezetten staat, of zogende merries;

van zieke en gedrukte paarden of de zoodanigen welke kreupel loopen;
 van draagzadels, welke niet van behoorlijke constructie zijn;
 en voorts toe te zien, dat de paarden niet een hooger gewicht dan 200
 nsterdamsche ponden worden beladen;
 van zieke en vermagerde koebelsteden en buffels;
 van den buffel op steenachtigen grond, waartoe bij voorkeur paarden en
 sen te bezigen zijn.
Ten derde. Enz.
 Afschrift, enz.

no. 188. PERIODIEKE stukken door de residenten en op zich zelf staande
 assistent-residenten in te zenden aan den Directeur der Cultures.

B. 19 April 1850 no. 16. Vervallen door Bb. no. 798.

no. 189. MEMORIËN VAN OVERGAVE door de eerste civiele autori-
 teiten in de Buitenbezittingen en de residenten van Soerakarta
 en Djokjakarta te overhandigen aan hunnen opvolger bij af-
 treding of verplaatsing.

BESLUIT.

no. 24. Buitenzorg, den 3den April 1849.
 Gelezen de missive van den Algemeenen Secretaris van 17 Februari 1849
 no. 535, houdende:
 dat de eerste plaatselijke autoriteiten op Java en in de Buitenbezittingen ten
 de der Oost-Indische Compagnie verplicht waren, om bij aftreding of ver-
 plaatsing, aan hunnen vervanger over te geven eene zoogenaamde *memorie*
 van overgave, behelzende een overzicht van het gebeurde in de betrokkene
 landstreek, gedurende hun bestuur en van den staat van zaken aldaar op het
 oorspronkelijk der vervanging;
 dat van deze memorie een afschrift aan het hoofdbestuur te Batavia werd
 gezonden;
 dat de documenten, diensgevolge thans bij 's Gouvernementsarchief aan-
 wezig, de voornaamste bronnen zijn, uit welke historische kennis kan geput
 worden, en tot leiddraad strekken in het opsporen van zaken en gebeurtenissen
 van het verledene behoorende, eene opsporing, welke, zonder het bezit dier
 documenten, niet of slechts met veel moeite, inspanning en tijdverlies, met
 veel gevolg zou kunnen geschieden;
 dat het is te bejammeren, dat na 1816 niet met de inzending van *memoriën*
 van overgave is voortgegaan, want dat veel, wat nu reeds van het sedert ver-
 lopen tijdvak duister is en in het vervolg, wanneer het geheugen van oogge-
 enen niet meer zal kunnen geraadpleegd worden, nog duisterder worden, zoo
 dat geheel in vergetelheid geraken zal, zou opgehelderd, beschreven en zoo-
 dat voor het tegenwoordige als voor het toekomstige bekend en bewaard ge-
 geven zijn;
 dat de algemeene verslagen, welke de autoriteiten (sinds 1824) jaarlijks moe-
 ten indienen, maar van allen niet jaarlijks ontvangen zijn, en dan nog dikwerf
 te veel te wenschen overlaten, voor de geschiedenis slechts als zeer geringe
 dragers kunnen beschouwd worden;

dat intusschen zich voor het algemeen, doch vooral voor de Regeering, behoefte doet gevoelen, om zooveel mogelijk bekend te zijn met alles, wat het veld der historie in Nederlandsch-Indië is voorgevallen, eene behoefte welke moeilijker te vervullen is, naarmate het tijdstip der gebeurtenissen met welke men zich wenscht bekend te maken, zich verder verwijderd is;

dat de speciale rapporten, welke de Regeering van de autoriteiten ontvangen die, welke nu en dan door Gouvernements-commissarissen worden ingezonden, slechts gedeeltelijk in deze behoefte voorzien, en het voordeel missen een samenhangend verhaal van gebeurde zaken, toegelicht door de opmerkingen en beschouwingen van hen, onder wier oog dezelve voorvielen en waarvan wier zorg de behandeling of regeling derzelve was toevertrouwd, terwijl de verdien van zoodanige rapporten voor de geschiedenis meermalen geen gebruik kan worden getrokken, omdat dezelve niet zelden verloren gaan en men na lang verloop van jaren, bezwaarlijk op te sporen zijn, of slechts bij toeval worden opgedolven uit de massa der archieven;

dat het derhalve zeer wenschelijk zou zijn indien aan de autoriteiten in Buitenbezittingen, en aan de residenten van Soerakarta en Djokjakarta, even als voorheen, de verplichting kon worden opgelegd, om bij aftreding of plaatsing aan hunnen vervanger eene memorie over te geven, samengesteld den geest van de vroegere *memoriën van overgave*, met last, om van de memorie een afschrift of duplicaat aan het Gouvernement in te zenden.

De Raad van Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Te bepalen, dat de eerste civiele autoriteiten in de Buitenbezittingen en de residenten van Soerakarta en Djokjakarta, bij aftreding of plaatsing, aan hunnen opvolger zullen behooren te overhandigen eene *memorie van overgave*, en van deze memorie een afschrift in duplicaat aan het Gouvernement in te zenden.

Ten tweede. Aan de eerste civiele autoriteiten in de Buitenbezittingen, en aan de residenten van Soerakarta en Djokjakarta mede te deelen, dat de *memoriën van overgave* zullen moeten behelzen een nauwkeurig, duidelijk en uitvoerig voor zooveel nodig, door beschouwingen en opmerkingen toegelicht overzicht van de staatkundige gebeurtenissen, welke gedurende hun bestuur in hunne sort zijn voorgevallen, en onder aanhaling van dagteekeningen en nummers der betrekkelijke beschikkingen of brieven, al zoodanige bijzonderheden omtrent plaatsen, zaken en personen, welker vermelding belangrijk wordt geacht in de eerste plaats om hunnen opvolger een juist inzicht te geven in den verloop van zaken van de betrokkene landen, en in de tweede plaats om te strekken als bijdrage voor de geschiedenis dezer gewesten.

Afschrift, enz.

Zie ook Bb. no. 345.

No. 190.

INLANDSCHE HOOFDEN. — Bij voorstellen hen betreffende moeten steeds worden opgegeven of aangehaald de Gouvernementsbeschikkingen laatstelijk ten hunnen aanzien genomen.

No. 2.

BESLUIT.

Batavia, den 14den Januari 1883

Gelezen de missive van den resident van A. 25 October 1849 no. 43

in overeenstemming met den regent van B. voorstellende, om de wedono's van de districten C. en D. Mas N. en Mas O. die, in weerwil van herhaalde vermaningen en terechtwijzingen, bij voortduring verregaande nalatigheid en onverschilligheid in de uitoefening van hunne bediening aan den dag leggen, en allen invloed bij de bevolking verloren hebben, uit hunne ambten te ontslaan en te doen vervangen door de koffiepakhuismeesters van de regentschappen E. en F., Mas P. en Radhen Q.

Zijnde bij de brieven van den Algemeenen Secretaris van 31 October 1849 no. 2986 en 2987, de bovenbedoelde missive gesteld in handen van den Directeur der Cultures ten fine van consideratiën en advies en aan den resident van A. herinnerd, het bepaalde bij artikel 2 van de instructie van den Directeur der Cultures, gearresteerd bij de resolutie van 30 Maart 1832 no. 23 (Staatsblad no. 15), en bij art. 2 van de resolutie van 3 September 1833 no. 1 (Staatsblad no. 53), volgens hetwelk het onderwerpelijk voorstel had behooren te worden ingezonden door tusschenkomst van den Directeur der Cultures;

Gezien, enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Enz.

Ten tweede. Aan de gewestelijke autoriteiten op en buiten Java, voor zoo-veel noodig, aan te bevelen, om, bij voorstellen betreffende inlandsche hoofden, steeds op te geven of aan te halen de laatstelijk ten hunnen aanzien genomen beschikkingen van het Gouvernement.

Afschrift, enz.

No. 191. INLANDSCHE HOOFDEN. — *Voordrachten tot het verleenen van voorschotten en andere bewijzen van gunst en onderscheiding aan regenten.*

CIRCULAIRE van den Ien Gouvernements-Secretaris van 2 April 1857 no. 834 aan de hoofden van gewestelijk bestuur op Java. Vervallen door Bb. no. 2652.

No. 192. GEWEZEN MILITAIREN *die met een briefje van ontslag of na geëindigden straftijd naar Nederland worden teruggezonden.*

BESLUIT.

No. 2. Batavia, den 21sten November 1849.

Gelezen de missives van den Minister van Koloniën, enz.

De Raad van N.-I., gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Vast te stellen, de navolgende bepalingen nopens gewezen militairen, die met een briefje van ontslag of na geëindigden straftijd naar Nederland worden teruggezonden.

Artikel 1. De Europeesche en Afrikaansche militairen, die met een briefje van ontslag uit het Indisch leger verwijderd en diensvolgens aan de plaatselijke civiele autoriteit overgegeven worden, zoomede de gewezen militairen, die na geëindigden straftijd naar Nederland moeten vertrekken, zullen door de civiele autoriteiten en meer bepaaldelijk door de residenten op de drie hoofdplaatsen van Java, naar Nederland moeten worden teruggezonden.

Art. 2. Aan de autoriteit met de verzending belast, zullen moeten worden overhandigd:

- a. een extract uit het stamboek, den man betreffende;
- b. de papieren uit welke de positie van den man blijkt;
- c. de gelden welke hij bij het verlaten der gevangenis mocht te goed hebben.

Art. 3. Bij het vertrek van zoodanigen persoon naar Nederland. zal de betrokken autoriteit hem van de bij art. 2 § c bedoelde gelden een gedeelte ter hand te stellen, om zich kleine benoodigdheden voor de reis aan te schaffen, en het overige (na dit bij 's Lands kas tegen in Nederland gangbare munt te hebben verwisseld), overgeven aan den scheepsgezagvoerder met den overvoer belast, met een gedrukt exemplaar der tegenwoordige bepalingen.

Art. 4. Het geld, aan den gezagvoerder af te geven, zal altoos minstens f 6 zilveren munt moeten bedragen, om den persoon te dienen als reisgeld van de ontschepping in Nederland tot naar Harderwijk.

Art. 5. Indien de man niets of minder dan f 6 te goed heeft, zal het tekort uit 's Lands kas worden bijgepast, en nader door militaire ordonnantie van betaling ten laste der militaire begrooting worden verrekend.

Art. 6. De civiele autoriteit zal voorts de bij artikel 2 § b bedoelde papieren overgeven aan den scheepsgezagvoerder en dezen onderrichten.

- 1°. dat hij die papieren, alsmede de gelden van den overgevoerden persoon (met uitzondering van het stamboek-extract en het reisgeld), terstond na aankomst in Nederland behoort af te geven aan de plaatselijke militaire autoriteit, ten einde door deze aan den kommandant van het Koloniaal Werfdepot te worden opgezonden, en
- 2°. dat hij na aankomst ter plaatse waar het schip moet lossen, het extract uit het stamboek en het reisgeld van f 6 aan den overgebrachten persoon moet uitreiken en dezen aanzeggen zich onverwijld naar Harderwijk te begeven, tot afhaal van de derwaarts gezondene papieren en gelden.

Art. 7. Eindelijk zal de civiele autoriteit, telkens wanneer personen in voege voorschreven zijn verzonden, onverwijld na het vertrek, aan het Gouvernement éenen staat inzenden, inhoudende:

- a. de namen der verzondene personen;
- b. de namen van het schip en van den gezagvoerder;
- c. den dag van vertrek;
- d. opgave van hetgeen de man bij het verlaten der gevangenis te goed had;
- e. opgave van hetgeen aan den man in Indië is uitgereikt tot aankoop van kleine benoodigdheden voor de reis, en
- f. opgave hoeveel aan den schipper afgedragen is.

Zullende deze staat door het Gouvernement, met den landpost, aan het Departement van Koloniën worden verzonden.

Ten tweede, enz.

Afschrift, enz.

Gewijzigd bij Bb. 1874 en 2783.

No. 193.

SUIKERCULTUUR. — *Worden de wegen in- en om de suikerrijetuinen al dan niet begrepen onder de bepaalde uitgestrektheid van aanplanting?*

B. 27 Maart 1855 no. 5. Vervallen door de Algemeene Grondslagen naar

welke de Gouvernements-suikercultuur op Java wordt in stand gehouden. (Bb. no. 945).

No. 194. GONNIE (*guinee*) gras. — Moet de aanplant van deze grassoort worden bevorderd?

BESLUIT.

No. 19.

Buitenzorg, den 31sten December 1855.

Gelet op § a van art. 3 van het besluit van 17 September 1853 no. 7, waarbij den Directeur der Cultures opgedragen is, om de hoofden van gewestelijk bestuur te hooren, nopens het nut en de mogelijkheid om het planten van *gonnie* (*guinee*) gras, meer bekend onder den naam van *Bengaalsch gras*, onder den inlander te bevorderen.

Gelezen de missives van den Directeur der Cultures van 7 Juni 1854 no. 2346/10 en 10 November 1855 no. 3623/16, waarbij zijn overgelegd:

- 1°. de adviezen en rapporten der verschillende hoofden van gewestelijk bestuur;
- 2°. de rapporten der veeartsen voor den Gouvernements burgerlijken dienst in de 1^e, 2^e en 3^e afdeeling van Java, ingevolge de aanschrijving, vervat in de missive van den fungeerenden eersten Adjunct-Secretaris van den 20^{en} Juli 1854 no. 1390;
- 3°. het verslag van den heer D. W. Rost van Tonningen, wegens het scheikundig onderzoek van het guinee of zoogenaamd Bengaalsch gras, — uit welke stukken blijkt, dat ofschoon de uitslag der genomene proeven over het algemeen als niet ongunstig kan worden beschouwd, het guinee of zoogenaamd Bengaalsch gras niet geschikt wordt geacht voor uitsluitend voedsel van het vee, vooral wanneer hetzelfde zwaren arbeid moet verrichten, en dat het steeds noodig zal blijven, om, evenals bij iedere andere grassoort, padi, maïs, enz. gelijktijdig toe te dienen, indien men eenen krachtigen veestapel wil behouden; alsmede dat bij de bevolking weinig ingenomenheid met deze grassoort bestaat;

De Raad van N.-I. gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

den Directeur der Cultures te kennen te geven, dat de voortzettingen der genomen proeven met den aanplant van guinee of zoogenaamd Bengaalsch gras, niet noodzakelijk wordt geacht, maar dat hij, voor zooveel nodig, gemachtigd wordt, om het scheikundig verslag, nopens het water- en zuiver voedende gehalte van het bovengenoemd gras, te doen opnemen in het Tijdschrift van de Maatschappij van Nijverheid.

Afschrift, enz.

No. 195. CORRESPONDENTIE met het Gouvernement. — Collectieve adviezen en voorstellen.

MISSIVE van den 1sten Gouvernements-Secretaris aan de hoofden der departementen van algemeen bestuur.

No. 1563.

Batavia, den 19^{den} Juni 1857.

Meermalen is ondervonden, dat aanschrijvingen om *collectief* te adviseeren of voorstellen te doen, door de autoriteiten verkeerdelijk worden begrepen.

Namens den Gouverneur-Generaal heb ik daarom de eer de hoofden der departementen van algemeen bestuur uit te noodigen, om wanneer van hen danig advies of voorstel verlangd wordt, na gemeenschappelijk overleg, meniglijk te rapporteeren bij een enkel door alle daartoe opgeroepenen onderkend schriftuur.

De 1e Gouvernements-Secretaris
(w. g.) A. LOUDON.

No. 196.

RECHT VAN VERBLIJF. — *Verblijf van Europeanen in de binnenlanden. — Mogen in verband met het bepaalde bij St. 1861 no. 3 § 5, vaste ingezetenen zich zonder uitdrukkelijke vergoeding van het gewestelijk bestuur met der woon zich vestigen in de binnenlanden, op plaatsen, waar zich geene Europeesche tenaren bevinden, die met het plaatselijk gezag bekleed zijn?*

B. 22 September 1855 no. 31. Vervallen door de regeling omtrent het verblijf (St. 1861 no. 40), vervangen door die van St. 1872 no. 38.

No. 197.

SUIKERFABRIEKEN. — *Voorschriften nopens het bewaren en aanvullen van monografiën van suikerondernemingen.*

B. 26 Mei 1857 No. 8. Vervallen door de opheffing der Gouv. suikercultuur.

No. 198.

KERKERADEN. — *Wie bepaalt de samenstelling derzelve?*

Een hoofd van gewestelijk bestuur op Java heeft de benoeming voorgesteld van twee ouderlingen en twee diakenen bij de Protestantsche gemeente aldus, met bepaling dat zij met den predikant als voorzitter, zullen uitmaken de kerkeraad dier gemeente; terwijl werd geadviseerd om te bepalen dat de doelde kerkeraad zou bestaan uit den tijdelijken predikant als voorzitter, de ouderlingen en twee diakenen.

Bij artikel 1 van het besluit van 5 Juni 1857 no. 53, is te kennen gegeven dat, wanneer een kerkeraad bij de Protestantsche gemeente (in het betrokken gewest) zou zijn samengesteld, op die *samenstelling* de goedkeuring der Regeering kon worden gevraagd.

Met het voorstel tot benoeming der ouderlingen en diakenen werd verwezen naar het bepaalde bij Staatsblad 1854 no. 99.

Eene bepaling van Regeeringswege van de samenstelling van kerkeraden stelt daar eene inmenging in kerkelijke aangelegenheden, niet strookende met de Regeeringsbeginselen nedergelegd in het Reglement op het beleid der Regeering van N.-I. (Staatsblad 1855 no. 2).

Ten overvloede blijkt dit uit de beraadslaging, op 8 Augustus 1854 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, over het VII hoofdstuk van gezegd reglement, en meer bijzonder nog uit hetgeen bij die gelegenheid door den Minister van Koloniën, als orgaan van de Regeering, gezegd is ¹⁾.

De Regeering wenscht zich te bepalen tot eene eenvoudige goedkeuring van

¹⁾ Zie het Verslag der Handelingen van de 2e Kamer der Staten-Generaal gedurende de zitting van 1853 — 1854 (Bijblad der Nederlandsche Staatscourant, vel 382, bl. 1423 en volgende).

e samenstelling van kerkelijke colleges, wanneer daartegen bij haar geene verwegende bedenkingen bestaan.

Zie hierbij St. 1864 no. 69.

No. 199.

POLITIEKE VERWIJDERING. — *Door den rechter vrijgesprokene personen kunnen niet ter zake van dezelfde feiten welke hun voor dien rechter werden ten laste gelegd, doch waaraan hunne schuld rechtens niet is kunnen bewezen worden, bij politieke maatregel worden verwijderd.*

MISSIVE van den 1sten Gouvernements-Secretaris aan een hoofd van gewestelijk bestuur in eene der buitenbezittingen.

No. 1495.

Batavia, den 10den Juni 1857.

Met referentie aan uwe missive van 5 Februari jl. no. 2/1, heb ik de eer, daartoe gelast, mede te deelen, dat de Regeering niet kan treden in het daarbij gedaan voorstel tot verwijdering bij politieke maatregel, buiten uwe residentie, van de inlanders.... omdat in strijd zou worden gehandeld met artikel 47 van het Reglement op het beleid der regeering van Nederlandsch-Indië, wanneer hetzelfde, op deze door den rechter vrijgesprokene personen werd toegepast ter zake van dezelfde feiten, welk hun door dien rechter werden ten laste gelegd, doch waaraan hunne schuld rechtens niet is kunnen bewezen worden.

Daarenboven mag men in dat artikel geen middel zien tot correctie van rechterlijke uitspraken.

Van het hun ten laste gelegde misdrijf door de bevoegde macht vrijgesproken, behooren de genoemde lieden de gevolgen dier vrijspraak te ondervinden.

Eerst wanneer zij, afgescheiden van hun aangetijgde doch onbewezen feiten, kunnen worden aangemerkt als gevaarlijk voor de openbare rust en orde, mag er sprake zijn van de toepassing op hen van het aangehaald artikel van het Regeeringsreglement.

Naar aanleiding van het vorenstaande wordt UWEG. uitgenoodigd, de onderwerpelijke personen onverwijld op vrije voeten te doen stellen.

De 1e Gouvernements-Secretaris,
(w. g.) A. LOUDON.

No. 200.

DORPSHOOFDEN. *Mogen de hoofden van gewestelijk bestuur desahooften van hun ambt ontsetten? — In hoever zijn zij gehouden tot gerechtelijke vervolging.*

B. 18 Juni 1857 no. 74. Vervallen door St. 1867 no. 10 en 1878 no. 47.

No. 201.

VERGOEDINGEN *opgelegd door de Algemeene Rekenkamer. — In hoever laat het Gouvernement zich in met zaken tusschen comptabelen en andere personen?*

Zeker ambtenaar was door de Algemeene Rekenkamer belast met de vergoeding eener som, welke in 'der tijd teveel was uitbetaald, ten gevolge van een door hem afgegeven onjuist bewijs van ophouding van betaling bij 's Lands kas. Vóór dat hij nog het bedrag der belasting in 's Lands kas had teruggestort, verzocht hij, tot zeker maandelijksch bedrag, korting op de inkomsten

van den eigenlijken debiteur, opdat geregeld zou kunnen plaats hebben lossing der geheele som, welke reeds was aangenomen hem terug te la

Zoodanige verzoeken worden niet ingewilligd.

Het beginsel wordt te dezen aanzien nageleefd, dat de Regeering zins wenscht in te laten met schikkingen tusschen comptabele ambtenaren en den, in dien zin dat de belasting, den comptabele opgelegd, van andere heven worde en dus derden de aansprakelijke personen zouden worden plaats van de comptabelen.

Had de comptabele de vergoeding voldaan en dus 's Lands kas van niet meer te vorderen, eerst dan kon er sprake zijn van het toepassen bepalingen op kortingen wegens schulden, vervat in het Staatsblad van 1855

De belasten blijven debiteuren zoolang de sommen niet door hen in 's kas gestort zijn: vóór dien tijd kunnen zij niet als crediteuren worden merkt.

(Besluiten van 22 Augustus 1853 no. 1, 28 Juli 1854 no. 8, 17 October 1855 en 24 Maart 1857 no. 5. Missive van den Adj.-Secretaris van het Gouvernement van 27 Juli 1857 no. 1234).

No. 202. VRIJE OVERTOCHT. — *Ambtenaren op wachtgeld. — H deze aanspraak op overtocht voor 's Lands rekening?*

B. 26 Juni 1857 no. 19. Vervallen door art. 7 van het Reglement op de en verblijfkosten (St. 1862 no. 153a).

No. 203. BORGTOCHTEN. — *Aanzuivering der door de vendumees stellen borgtochten.*

B. 29 December 1840 no. 3. Vervallen door art. 6 van St. 1866 no. 98.

No. 204. CULTUURVERSLAGEN *der Buitenbezittingen.*

KABINETSCIRCULAIRE van den Gouverneur-Generaal van N.-I. de hoofden van gewestelijk bestuur in N.-I.

No. 216.

Buitenzorg, den 26sten September

De gewestelijke algemeene verslagen, enz.

De meeste autoriteiten in de Buitenbezittingen plegen geene afzonder cultuurverslagen aan den Directeur der Cultures in te zenden.

Dit is niet regelmatig. Al de autoriteiten in de Buitenbezittingen, zo onderscheid, zullen derhalve voortaan afzonderlijke cultuurverslagen aan den Directeur moeten inzenden op het voor de gewone jaarverslagen vastgest tijdstip (vóór ultimo Maart).

Daarbij zullen al de cultures, zonder onderscheid, moeten worden opgeno zoowel die, welke zooals bij voorbeeld de *koffie*, *nagelen* en *notemuskant* Gouvernementswege, als die, welke gelijk de *rijst* en *katoen*, vrijwillig door bevolking worden gedreven, alles onder afzonderlijke rubrieken.

De Directeur zal het model van den vorm der cultuurverslagen aan de trokken autoriteiten mededeelen.

Mocht, enz.

De Gouverneur-Generaal van N.-I.
(w. g.) DUIJMAER VAN TWIS